



# Krajevne novice

Glasilo občine Šmartno pri Litiji

**Maj 2021**

Letnik 6, številka 3



Iz tokratne vsebine:

**Pogovor s Simonom Lokarjem,  
predsednikom OOZ Litija**

stran 4-5

**Noč geografije**

stran 6

**Čokoladnica v Krčmi na gradu  
Bogenšperk**

stran 8

**Potomka – cepič najstarejše  
trte tudi v Šmartnem**

stran 14

ISSN 2463-8579





# Pomlad je čas za nov začetek

Avtor članka: dr. Jernej Kotar

Pomlad v svetu narave po hladni in temni zimi pomeni nov začetek, prisposodbo pa bi lahko prenesli tudi na naša življenja. Že leto dni se namreč dokaj neuspešno spopadamo z nevidnim sovražnikom, ki nam je popolnoma spremenil vsakdanje navade. Več kot pol leta se nismo mogli uvesti v kavarni na kavo in se podružiti s prijatelji, celo obiskovanje najbližjih nam je bilo oteženo. Verjamem, da smo zaradi omejevalnih ukrepov že vsi pošteno utrujeni, vendar moramo zdržati, saj se bomo le tako lahko kmalu vrnili v stare tirnice. Stanje se počasi umirja, to pa nas upravičeno navdaja z optimizmom.

Koledarsko smo že dobra zakorakali v pomlad, čeprav vreme v času zapisovanja teh uvodnih misli ni še prav nič spomladansko, saj nas je pred dnevi presenetil celo sneg. V uredništvu z zadovoljstvom ugotavljamo, da kljub težkemu letu in vsem težavam družbeno življenje v naših

krajih ni zamrlo. To v vsaki številki dokazuje naša zvesti avtorji, ki redno poročate o dogajanju v vaših skupnostih, društvih in ustanovah. Nadvse zanimivo je spremljati domiselnost posameznih društev, kako so se uspešno prilagodila novim okoliščinam. Zadnje čase v uredništvo prejemamo vrsto pohval za vsebinsko pestrost glasila, za katero pa ste najbolj zaslužni prav pisci prispevkov.

Konec maja bo minilo 380 let od rojstva Janeza Vajkarda Valvasorja, ki je s svojim delom zelo zaznamoval slovenski prostor in ime naših krajev ponesel daleč v svet. Zaradi vsem znanih razlogov dogodka ne bomo mogli počastiti z jubileju primereno proslavo, kar pa ne pomeni, da bo šel povsem neopazno mimo nas. Na Bogenšperku bomo namreč odprli prenovljeni del prvega nadstropja, v katerem bosta na sodoben način predstavljena življenje in delo znanega kranjskega polihistorja. Priložnost za obeležitev letošnjega jubileja bo že prihodnje leto, ko bo minilo 350 let od Valvasorjevega prihoda na Bogenšperk. Prav je, da se visoke obletnice spominjamo s ponosom in spoštovanjem. Naše okolje se resda lahko pohvali z izjemnimi posamezniki, vendar med njimi Valvasor brez dvoma zaseda prvo mesto.

**Občina Šmartno pri Litiji**

Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji  
Elektronski naslov: info@smartno-litija.si  
Telefon: 01 896 27 70  
Faks: 059 097 480

**Uradne ure**

Ponedeljek: 8.00–12.00 in 13.00–15.00  
Sreda: 8.00–12.00 in 13.00–17.00  
Petek: 8.00–13.00

Uradne ure župana so po dogovoru, zaželeno je predhodna najava na telefonsko številko 01 896 27 70.

**Glasilo občine Šmartno pri Litiji  
Krajevne novice**

Prispevke in oglase za naslednjo številko Krajevnih novic, ki bo izšla junija 2021, pričakujemo najkasneje do petka, 28. 5. 2021, na elektronski naslov uredništva: krajevenovice@bogensperk.si. Članke, prejete po tem datumu, bomo objavili v okviru možnosti. Avtorje prispevkov in naročnike oglasov naprošamo, naj pri svojem pisanju in oblikovanju upoštevajo navodila, ki so objavljena na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji.

**Izdajatelj:**

Javni zavod Bogenšperk

**Odgovorni urednik:**

dr. Jernej Kotar

**Uredniški odbor:**

Katarina Kragelj, Domen Merzel, Matjaž Hostnik, Manca Vidic in Uroš Pušnik

**Jezikovni pregled:**

Janoš Železnik

**Naslovna fotografija:**

Grad Bogenšperk

**Foto:**

Victoria Jeras

**Prelom in priprava za tisk:**

Biroservis – Mlakar Gorazd s. p., Ustje 7, 1275 Šmartno pri Litiji



<https://obcina.smartno.si/mediji/krajevne-novice/>

**Glasilo izhaja v nakladi  
1800 izvodov in je brezplačno.**

ISSN 2463-8579



## Javni razpis Občine Šmartno pri Litiji - OBVESTILA

Občina Šmartno pri Litiji obvešča, da so na uradni spletni strani

<https://obcina.smartno.si/za-obcane/javni-raspisi-natecaji-narocila-drazbe-pozivi-in-namere/>

objavljeni naslednji javni razpisi:

- Javni razpis za sofinanciranje humanitarnih programov na področju socialnega in zdravstvenega varstva v občini Šmartno pri Litiji v letu 2021. **Rok za oddajo vlog je 17. 5. 2021.**
- Javni razpis za sofinanciranje mladinskih programov oziroma projektov v občini Šmartno pri Litiji v letu 2021. **Rok za oddajo vlog je 21. 5. 2021.**
- Javni razpis za sofinanciranje ukrepov ohranjanja in spodbujanja razvoja kmetijstva in podeželja v občini Šmartno pri Litiji za leto 2021. **Rok za oddajo vlog je 31. 5. 2021.**
- Javni razpis za sofinanciranje programov in projektov ljubiteljske kulturne dejavnosti v občini Šmartno pri Litiji v letu 2021. **Rok za oddajo vlog je 2. 6. 2021.**
- Javni razpis za sofinanciranje programov na področju športa v občini Šmartno pri Litiji v letu 2021. **Rok za oddajo vlog je 2. 6. 2021.**
- Javni poziv za subvencioniranje servisa celodnevne povezave preko osebnega telefonskega alarma. **Rok prijave: do porabe zagotovljenih proračunskih sredstev oz. najdlje do 31. 12. 2021.**



Občina Šmartno pri Litiji

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja

Številka zadeve: 094-1/2021-3  
Datum: 22. 4. 2021

Na podlagi 9. člena Pravilnika o priznanjih Občine Šmartno pri Litiji (Uradni list RS št.: 67/19), Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja Občine Šmartno pri Litiji objavlja

# JAVNI RAZPIS

## za podelitev občinskih priznanj Občine Šmartno pri Litiji za leto 2021.

### 1. PREDMET JAVNEGA RAZPISA

Občina Šmartno pri Litiji podeljuje naslednja priznanja:

#### a) PLAKETA OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJU

Plaketa Občine Šmartno pri Litiji se podeli posameznikom (lahko tudi tujemu državljanu) in pravnim osebam (podjetjem, zavodom, organizacijam, društvom in drugim pravnim osebam):

- za dosežke na gospodarskem, znanstveno-raziskovalnem, kulturno-umetniškem, športnem in humanitarnem področju ter za trajnostni razvoj Občine Šmartno pri Litiji;
- ki so s posebnimi delovnimi prizadevanji in uspehi v daljšem časovnem obdobju pomembno prispevali h kakovostnejšemu življenju, blaginji, ugledu in razvoju Občine Šmartno pri Litiji;
- za posebne zasluge pri razvijanju in utrjevanju sodelovanja med Občino Šmartno pri Litiji in drugimi občinami v Sloveniji in tujini.

Nadalje se plaketa Občine Šmartno pri Litiji podeli posameznikom z izkazano posebno požrtvovalnostjo, nesebičnostjo in pogumom.

Plaketa Občine Šmartno pri Litiji se podeli tudi prijateljskim, pobratnim in drugim mestom in občinam, pravnim osebam ter posameznikom iz Republike Slovenije in tujine, ki so posebno zaslužni za razvijanje in utrjevanje prijateljskega sodelovanja z Občino Šmartno pri Litiji.

Plaketa se podeljuje v treh rangih:

- najvišji rang priznanja: »zlata plaketa Občine Šmartno pri Litiji«,
- srednji rang priznanja: »srebrna plaketa Občine Šmartno pri Litiji«,
- najnižji rang priznanja: »bronasta plaketa Občine Šmartno pri Litiji«.

Praviloma se priznanje plaketa Občine Šmartno pri Litiji podeli v največ treh primerih letno, ne glede na vrsto plakete.

#### b) PRIZNANJE OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJU

Priznanje Občine Šmartno pri Litiji se podeli: posameznikom, samostojnim podjetnikom, gospodarskim družbam, krajevnim skupnostim, zavodom, društvom in drugim organizacijam in ustanovam z območja občine:

- za enkratne dosežke na svojem področju dela ali za dejanja, ki so pomembna za varstvo človeških življenj, varstvo lastnine ali za storjeno dejanje, ki se ocenjuje kot prispevek k splošnim vrednotam človeka oziroma družbe.

Praviloma se »priznanje Občine Šmartno pri Litiji« podeli v največ treh primerih letno.

#### c) JUBILEJNO PRIZNANJE OBČINE ŠMARTNO PRI LITIJU

Društvom v občini se podeljuje jubilejno priznanje Občine Šmartno pri Litiji za dolgoletno delo, prvič po 10 letih delovanja in nato za vsakih nadaljnjih 10 let dela.

### 2. PREDLAGATELJI

Predlagatelji za občinska priznanja so lahko sledeči subjekti z območja Občine Šmartno pri Litiji: fizične osebe, društva, zavodi, odbori krajevnih skupnosti, delovna telesa občinskega sveta in politične stranke.

### 3. PREDLOG ZA PODELITEV

Predlog za podelitev priznanja mora biti posredovan v pisni obliki in mora vsebovati:

- ime in priimek oziroma naziv predlagatelja ter njegov naslov oziroma sedež,
- ime in priimek oziroma naziv predlaganega prejemnika priznanja,
- utemeljitev predloga.

Priporočljivo je, da predlog za podelitev priznanj Občine Šmartno pri Litiji oddate na obrazcu, ki je na voljo na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji, <https://obcina.smartno.si/> (Za občane/Razpisi/Javni razpisi in natečaji), ali v sprejemni pisarni Občine Šmartno pri Litiji.

### 4. NAČIN IN ROK ZA PREDLOŽITEV PREDLOGOV

**Rok za oddajo predlogov z obrazložitvijo je do vključno do 17. 6. 2021 do 00.00 (v primeru oddaje po pošti velja poštni žig).****Naslov za oddajo:** Občina Šmartno pri Litiji, Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, Tomazinova ulica 2, 1275 Šmartno pri Litiji.

Predloge z obrazložitvijo lahko pošljete po pošti ali jih v poslovnem času oddate osebno v tajništvu Občinske uprave Občine Šmartno pri Litiji.

Na ovojnicah mora biti napisano sledeče:

- polni naslov pošiljatelja,
- polni naslov prejemnika,
- pripis: »NE ODPIRAJ – PREDLOG ZA OBČINSKA PRIZNANJA«.

Predlagamo uporabo priložene ovojnice.

### 5. OBJAVA JAVNEGA RAZPISA IN DODATNE INFORMACIJE

Javni razpis bo objavljen na spletni strani Občine Šmartno pri Litiji (<https://obcina.smartno.si/>), obvestilo o najavi javnega razpisa bo objavljeno v Krajevnih novicah v mesecu maju 2021.Dodatne informacije v zvezi z javnim razpisom zainteresirani lahko pridobijo **izključno** preko elektronske pošte [info@smartno-litija.si](mailto:info@smartno-litija.si).

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja bo na podlagi prispelih predlogov pripravila predlog nagrajencev in ga posredovala v sprejem Občinskemu svetu Občine Šmartno pri Litiji. Nagrade bodo podeljene na osrednji slovesnosti ob občinskem prazniku v mesecu novembru 2021.

Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja,  
predsednica: Veronika Jesenšek



# Gradnja mrliške vežice Velika Štanga

Avtor članka: Aleš Krže

**Gradnja mrliške vežice na pokopališču Velika Štanga je v zaključni fazi.**

Gradbeno dovoljenje za izgradnjo mrliške vežice je Občina Šmartno pri Litiji prejela v maju 2019 in glede na sprejeti proračun občine v letu 2020 sklenila pogodbo z izvajalcem gradnje Resal, d. o. o., nadzor nad gradbenimi deli izvaja PINO, d. o. o., koordinator za varnost in zdravje pri delu pa je podjetje SINET, d. o. o. V tem obdobju so bila izvedena vsa večja gradbena dela. Nadaljujejo pa se ostala dela. Tako pričakujemo, da bo projekt zaključen v prvi polovici letošnjega leta, v uporabo pa predan še pred koncem letošnjega leta.



# Obrtniki in podjetniki v času pandemije

Avtor članka: dr. Jernej Kotar

**Že več kot leto dni trajajoča pandemija je močno prizadela različne dejavnosti, zlasti v turizmu, gostinstvu, kulturi in storitvenem sektorju. Nanjo nihče od nas ni bil pripravljen niti je ni pričakoval. Kriza je udarila tudi po naših domačih obrtnikih in podjetnikih, zato smo v uredništvu Krajevnih novic na pobudo župana že pred dobrim letom odprli posebno rubriko, v kateri smo jim omogočili možnost brezplačne predstavitve, in jim na ta način vsaj malo pomagali pri spopadanju s težavami.**

**K tokratnemu pogovoru smo povabili predsednika Območne obrtno-podjetniške zbornice Litija, gospoda Simona Lokarja, da nam поблиže predstavi problematiko lokalnih obrtnikov in podjetnikov.**

Gospod Lokar, dovolite mi, da se vam zahvalim, ker ste si vzeli čas za klepet z nami. Kot sem omenil že v uvodu, ste predsednik Območne obrtno-podjetniške zbornice Litija, sicer pa ste tudi sami obrtnik in vam je aktualna problematika zagotovo zelo dobro poznana. Ste sami pričakovali, da bo vaš mandat zaznamovala takšna kriza?

Pozdravljeni v imenu OOOZ Litija! Res je, Občini Šmartno pri Litiji in Litija sta se odločili, da namenita stran ali dve za predstavitev domačega ali lokalnega gospodarstva v Krajevnih novicah oziroma v Občanu. Menim, da bo učinek pozitiven tako za nosilce dejavnosti kot tudi za prebivalce obeh ob-



Simon Lokar

čin. Sam si niti v sanjah nisem predstavljal, da nas lahko doleti nekaj, kar ni ustavilo samo nas, ampak je ustavilo skoraj celoten svet. Zagotovo bo to z velikimi črkami zapisano v našo zgodovino. Ne poznam nikogar, ki ga situacija ni presenetila. Upam, da se hitro vrnemo v čase, ki so bili pred nastalo situacijo.

**Mnogi se še zelo dobro spomnimo svetovne gospodarske krize, ki je izbruhnila leta 2008 in je v naslednjih letih močno prizadela tudi Slovenijo. Njeni vzroki so bili popolnoma drugačni od sedanjih, ampak ali menite, da smo se iz nje kaj naučili?**

Res je, vzroki so bili povsem drugačni. Kriza leta 2008 je bila v osnovi finančno-gospodarska. Takrat se je vse skupaj sesulo zaradi bančnega sistema, najprej v ZDA in nato z rahlim zamikom tudi pri nas. Naša

prioriteta je zdravje naših državljanov. Obenem pa današnja kriza pomeni velik šok za evropsko in svetovno gospodarstvo. Države članice so že sprejele ukrepe proračunske politike in ukrepe likvidnostne pomoči za povečanje zmogljivosti svojih zdravstvenih sistemov in zagotavljanja pomoči tistim državljanom in sektorjem, ki jih je kriza še zlasti prizadela. Za krizo, ki je napočila v letu 2020, ne vemo, koliko časa bo še preteklo, da se zadeve umirijo. Ta kriza je povsem nekaj drugega: na prvem mestu zdravje in šele nato vse ostalo. Je pa kriza iz leta 2008 zagotovo pustila nekaj grenkega priokusa in posledično gredo obrtniki ali podjetniki v vsako investicijo z večjo previdnostjo in se težko odločijo za investicijo, ki je povezana z zadolžitvijo. Seveda to velja za podjetja, ki so poslovala pred letom 2008. Tisti, ki so začeli poslovati kasneje, niso imeli možno-





sti pridobiti teh izkušenj, ki so bile vse prej kot dobre.

**Za nami so leta stabilne in relativno visoke gospodarske rasti in posledičnega razdolževanja države in podjetij. Kako so naša lokalna podjetja izkoristila ta čas?**

Naši obrtniki in podjetniki so pozitivno izkoristili dobre razmere na trgu. V tem obdobju je bilo na trgu veliko dela, uredile so se plačilne razmere, čeprav bi morali urediti še kakšno zadevo. Kot dober primer lahko pogledamo bivše območje IUV, kjer je ravno med tem časom nastalo ali se razširilo veliko podjetnikov.

**Že nekaj mesecev pred izbruhom epidemije je bilo govora o ohlajanju gospodarstva in možnosti za začetek nove gospodarske krize. Kljub temu nas je pred dobrim letom koronavirus presenetil in nam popolnoma spremenil življenje. Ali ste bili lokalni obrtniki in podjetniki pripravljani na tako hitro poslabšanje gospodarske situacije?**

Kljub govoru o morebitni novi krizi na kaj takšnega seveda nismo bili pripravljani. Sploh ker nas je vse to doletelo čez noč. Gospodarska situacija k sreči ni prizadela vseh panog in nekateri so se lahko delno prilagodili. So panoge, ki so bile prizadete 100 %. Ko nekdo ne more izvajati dejavnosti, lahko le nemo opazuje in čaka na dan, ko bo virus poražen. Težko je opazovati položnice, ki prihajajo redno, sploh če ima podjetje kredit. Gotovo bodo ostale posledice. OZS se je v sodelovanju z lokalnimi OOOZ nenehno borila, podajala predloge in rešitve, ki so bili v veliki meri tudi uspešni in uslišani. Lahko rečem, da je vsak, ki je bil kakorkoli prikrajšan zaradi krize, prejel vsaj nekaj pomoči.

**Lani spomladi smo vsi upali, da se bo življenje do jeseni že vrnilo v stare tirnice, ampak se to še vedno ni zgodilo. Nam lahko poveste, katere gospodarske dejavnosti so bile na našem območju najbolj prizadete?**

Če pogledamo več kot eno leto nazaj, se je gospodarstvo v celoti ustavilo in nekatera podjetja so bila prizadeta 100 %. To so zagotovo avtobusni prevozi, turizem, gostinci, frizerske, kozmetične, avtomehanične, cvetličarne in druge storitve. Potem se je omejitve delno sproščalo glede na epidemiološko sliko, skratka bilo je in še je veliko negotovosti. Resnično upam, da se bo kmalu vse umirilo, da bodo lahko delale vse panoge, da ne bo več negotovosti in potrebnega stalnega spremljanja ukrepov, ki nas močno obremenjujejo. Panogam, ki so bile najbolj prizadete, bomo morali vsi pomagati po svojih zmožnostih.

**Naloga obrtno-podjetniške zbornice je pomoč svojim članom. Mnogi so se znašli v hudih težavah in na robu obstoja. Kako ste se odzvali na njihovo stisko in kakšne**

**oblike pomoči ste jim nudili?**

Res se najbolj trudimo za naše člane, seveda pa dobijo pomoč tudi nečlani. Na zbornici skrbimo in spremljamo problematiko obrti in podjetništva, zastopamo interese lokalno in regionalno, vodimo obrtni register na območju svojega delovanja, informiramo in svetujemo.

Lahko rečem, da je v teh časih veliko več potreb po raznih informacijah, sploh v času, ko so se dnevno ali tedensko spreminjali pogoji poslovanja. Vsak, ki je potreboval informacijo, jo je dobil, če ne na naši OOOZ, jo je dobil na OZS. Na naši zbornici smo podelili cca 60.000 zaščitnih mask (in so še na voljo) za male obrtnike podjetnike, torej tiste, ki imajo do štiri zaposlene, tako za člane kot nečlane. V zbornici se je dogajalo več kot po navadi. Zaradi nastale situacije je bilo veliko sprememb v registru. To pomeni, da so se odpirale dodatne dejavnosti in dopolnitve, druge so se zapirale. Seveda pa bo potrebno vse moči usmeriti v prihodnost in nuditi pomoč še naprej.

**Zlasti v večjih mestih je mogoče opaziti, da je veliko obrtnikov in podjetnikov moralo zapreti svojo dejavnost. Kako pa je s tem pri nas?**

V lokalnem okolju je bilo veliko sprememb v obrtnem registru. Obrtniki so razširjali in dopolnjevali svoje dejavnosti, menjali glavno dejavnost z namenom lažjega poslovanja. So pa tudi taki, ki so morali zapreti svojo dejavnost, saj je v njihovi panogi enostavno prišlo do prevelikega upada del (sejemske dejavnosti ipd.).

Realno sliko bomo dobili, ko bo razglašen konec epidemije. Takrat bodo verjetno ukinjene državne subvencije za podjetja, banke bodo zahtevale svoje. Upajmo, da ne bo prehudih posledic in da bomo iz situacije izšli močnejši ter nam bo to vtilo pozitivne naravnosti.

**Ne moreva niti mimo vprašanja, kako ocenjujete vladne ukrepe za blažitev posledic epidemije na gospodarstvo. Menite, da so zadostni?**

Menim, da je vsak dobil neki dodatek zaradi krize, morda tudi kdo, ki ni bil upravičen. OZS sodeluje z vlado, se trudi, podaja predloge, kaj potrebujejo podjetniki ali obrtniki za preživetje. Moram reči, da nam večinoma tudi prisluhnejo. Vsem pa seveda ne moreš nikomur ustreči. Vedno je bila naša želja, ki je postala skoraj moto: »Ne pomoč, samo delati nam pustite«.

**Krize ne moremo reševati le na državnem, ampak tudi na lokalnem nivoju. Kako vam je Občina Šmartno pri Litiji priiskočila na pomoč?**

Občina Šmartno pri Litiji nam je prisluhnila, kot je že bilo omenjeno. Pomagala je tudi pri servisiranju našega poslovanja, ima posluš za naše želje ter ji ni vseeno, kako je z lokalnim gospodarstvom. Lahko rečem, da se zaveda, koliko pomeni obrtna zbor-

nica, ki nudi storitve, povezane z gospodarstvom. Seveda bi radi tudi v prihodnje imeli dober medsebojni odnos.

**Kako bi ocenili pogoje za delo, ki jih imate obrtniki in podjetniki v naši občini? Industrijska cona se počasi polni in ureja, bi si želeli še kaj več?**

Veliko obrtnikov in podjetnikov meni, da imamo prevelik davek na stavbno zemljišče, tudi sam menim tako (morda v razmislek za prihodnje).

Seveda pa je res, da je bila občina gonilna sila pri urejanju cone v bivši Industriji usnja Vrhnika. Poznam stanje, vem, kako je bilo pred investicijo občine in kako je sedaj. Razlika je očitna in se vidi lep rezultat.

Izkazalo se je, kako je pomembno takšne zadeve servisirati in investirati tam, kjer lahko potem pričakuješ delovna mesta in posledično razvoj kraja. To je spodbudilo tudi lastnike objektov, da so investirali in tako pripomogli k lepemu videzu nove obrtne cone. Vsem, ki so pripomogli pri urejanju cone, lahko rečemo KAPO DOL.

Ne smemo pa pozabiti, da so obrtniki tudi na podeželju in da je potrebno tudi za njih skrbeti po najboljših močeh. Ker bo število podjetij samo še naraščalo, bo potreben razmislek morda v kakšno novo smer, mogoče razširitev obstoječe cone. Skratka, to bi morala biti po mojem mnenju prioriteta lokalnega gospodarstva in občine.

**Tako kot vsaka do zdaj tudi ta kriza ne bo trajala večno in prav je, da z optimizmom zremo v prihodnost. Kljub težkim časom zagotovo obstaja tudi veliko pozitivnih zgodb. Se je morda vaši zbornici pridružil kak nov član, je kdo širil svojo dejavnost?**

Lahko rečem, da se je končno ustavilo upadanje članstva, in vemo, da je bila to posledica prehoda iz obveznega na prostovoljno članstvo. Sedaj smo dosegli neko konstanto. Vseeno pa bi radi videli, da bi se število članov povečalo, posledično bi bili tudi bolj uslišani. V našo zbornico se je včlanilo tudi nekaj večjih podjetij in z veseljem vabimo vse, da se nam pridružijo, ker bomo le tako lahko pomagali manjšim obrtnikom, ki bodo še kako potrebni pri hišnih opravilih in bodo lahko rokodelsko in drugo znanje prenašali na naše potomce. Vabljeni majhni in veliki.

**Za konec nam zaupajte še, kakšni so vaši načrti in kakšen je vaš pogled v prihodnost, za čas po krizi?**

Čas po krizi nas mora bolj povezati in prav obrtniki in podjetniki so tisti, ki bi morali sodelovati, se pogovarjati, starejši deliti izkušnje mlajšim ... Veseliti se moramo vsakega uspeha, truda, konkurenta. Le tako smo lahko tudi mi uspešni.

**Gospod Lokar, iskrena hvala za prijeten pogovor. Vam in vašim članom želimo obilo uspeha in čim hitrejši konec krize. Hvala tudi vam.**



# Noč geografije



Avtorica članka: Sonja Marin

**Bila je prav posebna noč – Noč geografije. Na naši šoli smo jo obeležili prvič, in sicer v petek, 9. 4. 2021, z začetkom ob 19. uri in 42 minut, ob uri, ko se je v Sloveniji zmrzilo.**

Noč geografije so sprožili francoski geo-

grafi pred štirimi leti. V naslednjih letih se je ideja razširila po drugih državah in celinah. Namen Noči geografije je zavedanje o pomenu geografije in vlogi geografov v družbi. Žal je pandemija v lanskem letu aktivnosti po Evropi in svetu nekoliko zavrla, na naši šoli pa smo morali prvo obeležitev prestaviti na naslednje leto. Iz enakega razloga je letošnja potekala preko spletnega orodja ZOOM.

Pri dogodku so sodelovali učenci, ki obiskujejo dodatni pouk iz geografije. Rdeča nit večera je bil geografski pogled na domačo pokrajino in razmislek o možnostih za razvoj turizma v tem okolju. Učenci so

izpostavili kar nekaj idej oziroma možnosti. Poleg lepot, ki nas obkrožajo, niso pozabili na ustvarjalnost, ki je odraz dela ljudi, tako v preteklosti kot tudi v sedanjosti. Na noči geografije je sodelovala tudi gospa Maja Istenič iz Javnega zavoda Bogenšperk, ki so jo ideje in predlogi učencev navdušili, sama pa je dodala še svoje videnje na razvoj turizma v naši občini. Ker je druženje kar prehitro minilo, smo se dogovorili, da začetno delo še ta mesec nadaljujemo. Naslednje leto pa bomo dogodek ponovno organizirali, a takrat v upanju, da ga bo mogoče izvesti v živo.



Nežin geografski pogled na domačo okolico (s Preske nad Kostrevnico proti Dolenjski)

# 8. aprila je naš Kliše praznoval 24 let delovanja



Avtorica članka: Danijela Sitar, predsednica Klišeja

**Ob čestitki sem želela priložiti, kako lepo fotografijo naše vitrine, naših prostorov na Valvazorjevem trgu 8, ampak sem se ustavila. Kliše ni samo prostor, a ti prostori že eno leto bolj ali manj samevajo ali le delno opravljajo svojo funkcijo. Že kar s sentimentalnostjo se spominjam žvrgolenja glasov na Klišeju, ideje, ki so letele sem ter tja, kako se nas je po 20 ljudi natlačilo v našo mini sejno sobo in z zanimanjem poslušalo predavanje ali potopis. Kako smo se dobili na mesečni seji z obveznimi picami iz Sončka in snovali ideje, ki bodo rešile, če ne sveta, vsaj Litijo.**

Vse to nam je bilo mladim s koronavirusom odvzeto. Pa ne samo pri Klišeju. Vsa mladinska dejavnost, zabava, kultura, šport, družba. Celo šola po celotni izobraževalni vertikali. Glede na to, da so točno te dejavnosti pri vladnih ukrepih vedno na zadnjem mestu sproščanja ali pa jih sploh ni, kakor da ne bi nikdar obstajale, to veliko pove o odnosu družbe do mladih. Fajtamo na zoomu. Tako kot vsi. Kliše niso prostori, Kliše smo študentje in študentke. Ampak motivacija upada, energija usiha. Tako kot vsem. In je vse bolj jasno, da je Kliše tudi prostor, fizičen prostor.



Foto: Anže Malis

Menim, da je zdaj res vsem jasno, da je virus nevaren, da so ukrepi nujno potrebni. A so nevarni tudi nepremišljeni ukrepi. Skrajni čas je, da se naučimo živeti z virusom, virus ni več »novi«, pač pa star znanec in na tehtnico z njim se počasi plazi materialno preživetje proti boleznim, fizična bolezen proti duševni bolezni, bolezen proti izobrazbi, ki bo določala prihodnost. Življenje samo. Zato ponovni poziv: odprite šole, odprite univerze, odprite kulturo, odprite šport ..., še preden bo prepozno.

Kliše, tebi pa vse najboljše. V upanju, da boš videl boljše čase.

P. S.: Fotografija je posneta na mednarodni mladinski izmenjavi Ecodaily!, ki jo je Kliše organiziral v Litiji leta 2019. V naši mini sejni sobi je več kot 20 ljudi – danes nepredstavljivo.



# Lajšanje kronične bolečine – POLH



Avtorica članka: Silva Dremelj, namestnica direktorice za ZDO

**Delovna skupina za bolečino pri Sekciji medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v anesteziologiji, intenzivni terapiji in transfuziologiji, ki deluje v okviru Zbornice – Zveze v zadnjem letu intenzivno izpostavlja problem v povezavi s kronično bolečino, ki ni ustrezno lajšana. Ta predstavlja velik zdravstveni in družbeni problem na svetovni ravni. V razvitem svetu kronično bolečino opisuje približno 20 odstotkov ljudi. V Sloveniji zaradi kronične bolečine trpi 22 odstotkov prebivalstva med 18. in 75. letom, kar pomeni, da prizadene enega od štirih odraslih Slovencev. Povprečna starost ljudi s kronično bolečino je 49 let, zanjo pa povprečno trpijo kar 4,8 let. Močna kronična bolečina (jakost 8–10 na lestvici 0–10) se v Sloveniji pojavlja v 11 odstotkih, kar nas uvršča na drugo mesto med 13 evropski državi (Utrip, december, januar 2020/21).**

Strokovna sekcija je z namenom ozaveščanja o učinkovitem obvladovanju bolečine predstavila akcijo, namenjeno tako zdravstvenim delavcem kot bolnikom. V ta namen pripravljala izobraževanja za izvajalce zdravstvene in babiške nege. K aktivni udeležbi na njihovem zadnjem izobraževanju v aprilu 2021 sta bili v okviru Doma Tisje povabljeni zaposleni Irena Špela Cvetežar in Silva Dremelj. Predstavili sta obvladovanje kronične bolečine na področju socialno varstvenih zavodov in večletne aktivnosti Doma Tisje na tem področju.

Izpostavili sta, da je na tem področju vizija delovanja Doma Tisje strateški cilj, ki so ga pred več desetletji zaposleni sprejeli kot način dela, in to je, da naj bo starost brez bolečin. V tem kontekstu so bila sprejeta tudi načela delovanja, ki stanovalca postavljajo v središče svojega delovanja. Njegovo izražanje bolečine, na podlagi katerega se izvedejo nadaljnje aktivnosti, se sprejema kot verodostojno/nepriemerljivo. Pomembno delovanje na tem področju vključuje kontinuirano spremljanje področja obravnave bolečine pri posameznemu stanovalcu, celostni pristop, timsko sodelovanje ter vključevanje svojcev. Način izboljševanja dela na tem področju pa je analiza posameznih primerov, iskanje kritičnih točk in sprejemanje izboljšav.

Za doseganje strateškega cilja, »starost brez bolečin«, v Domu Tisje potekajo stalna izobraževanja s področja obvladovanja bolečine in paliativne oskrbe. Pri analizi izobraževanj v zadnjih desetih letih



smo ugotovili, da so se zaposleni udeležili vseh slovenskih kongresov paliativne oskrbe in se usposabljali na izobraževanjih v izvedbi Onkološkega inštituta Ljubljana in Zbornice – Zveze. Prav tako smo uspeli za področje paliativne oskrbe starostnika v okviru projekta Munera izobraziti zaposlene, ki delajo na različnih delovnih mestih. Projekt omogoča brezplačno usposabljanje in vrhunske strokovne izvajalce (Mateja Lopuh, Marija Hribar in Mojca Kotnik v organizaciji Srednje zdravstvene šole Ljubljana). Tako nam je od 2019 do 2020 uspelo 30-urno usposabljanje izvesti za 50 zaposlenih. Prav tako že celo desetletje intenzivno izvajamo lastna izobraževanja za zaposlene v izvedbi strokovnih sodelavcev Doma Tisje (Vida Lukač, Branka Pihler in Irena Špela Cvetežar).

Zaposleni Doma Tisje sodelujemo s stroko zdravstvene in babiške nege pri ozaveščanju širše populacije, ki predstavlja štiri korake za obvladovanje in učinkovito lajšanje bolečine »POLH«, kar pomeni Prepoznavaj – Oceni – Lajšaj – Hitro, in podpiramo naprežanja, da v slovenskem prostoru ne bi prihajalo do trpljenja bolečine po nepotrebnem.

## Projekt Donirana hrana

Avtorji članka: Zaposleni na CSD OSV, Enota Litija

**Center za socialno delo Osrednja Slovenija – vzhod v projektu Donirana hrana s podjetjem Hofer.**

V času, ko sta solidarnost in strpnost toliko pomembnejša in bolj dobrodošla, tudi na centrih za socialno delo iščemo še dodatne načine, kako pomoči potrebnim omogočiti tisto, kar potrebujejo.

Na Centru za socialno delo Osrednja Slovenija – vzhod, Enota Litija, smo se povezali s podjetjem HOFER in v začetku marca pričeli s projektom Donirana hrana. Njihove

donacije hrane – povečini sadja, zelenjave, kruha in pekovskih izdelkov – trikrat na teden v litijski trgovini HOFER prevzema naš javni delavec, ki s skrbno organizacijo in ob upoštevanju higienskih standardov pripravi pakete hrane za materialno in socialno ogrožene družine in posameznike. Projekt je zaživel v trenutku, vanj pa je po dobrih šestih tednih sodelovanja vključenih že 33 družin in posameznikov na območju litijske in šmarske občine. Po dogovoru nekateri pakete sami prevzamejo na enoti centra, drugim pakete dostavimo tudi na dom.

V luči aktualne epidemije v državi centri za socialno delo beležimo povečanje stisk ter potreb po materialni in denarni pomoči. Zavedamo se, da k reševanju le-teh lahko pripomoremo tudi z iskanjem drugih virov in povezovanjem v lokalnem okolju. Pozitivna izkušnja nekajtedenskega sodelovanja z litijsko trgovino HOFER nas navdihuje z idejami za nove in še večje podvige v želji,



da ponudimo raznoliko podporo tistim, ki jo potrebujejo.



# Čokoladnica v Krčmi na gradu Bogenšperk

Avtorica članka: Marta Kotar, Javni zavod Bogenšperk

**Grad Bogenšperk bo v mesecu maju razkril skrivnost, ki se je za grajskimi zidovi pripravljala že nekaj časa.**

V krčmi se namreč odpira Čokoladnica, ki je usmerjena v izključno ročno izdelavo pralin in čokoladnih tablic iz kvalitetne čokolade, s posebnimi dodatki lokalnih dobrot. Več različnih in zanimivih kombinacij čokoladnih okusov bo tako na voljo v ročno izdelani embalaži ali ob degustaciji določenih vin v Vinski kleti Bogenšperk. Večletna želja po ustvarjanju čokoladnih kreacij se je za našega krčmarja Mitjo Zadravca uresničila s prihodom na prestižno lokacijo. Ostaja pa le še želja, da se poleg kulturnega vtisa našega kraja z gradu odnese sladek okus. Čokoladni izdelki bodo tako na voljo v krčmi in grajski trgovinici ter v TIC-u v Šmartnem pri Litiji. Prepričani smo, da boste našli pravi okus za vaš užitek.



# Pomlad v znamenju umetnosti

Avtorica članka: Petra Bolha, Javni zavod Bogenšperk

**Z mesecem majem na gradu Bogenšperk svoja vrata premierno odpira nov galerijski prostor, urejen v nekdanji zakristiji v pritličju grajskega atrija.**

V tem markantnem prostoru t. i. najmanjše grajske galerije na svetu bo med 7. majem in 30. junijem na ogled razstava skulptur in slik v bronu z naslovom *Pomladno prebujanje*, graškega Atelier Huber. Za pester program Grajske galerije pa bo poskrbela razstava *Trije obrazi narave*, diplomirane slikarke Marice Trček, ki na ogled postavlja dva različna cikla slik, posvečenih naravi. Svoji razpoznavni impresionistični likovni govori ob bok postavlja novo videnje narave, ki ga ustvarja z zanimivo tehniko vpenjanja kovinskih sponk neposredno na platno, pritrjeno na les. Razstava bo na ogled od 12. maja do 25. junija.

Vabljeni!

**Vabilo na odprtje razstave**  
**„Pomladno prebujanje“**  
**Skulpture in slike v bronu**

Erwin Huber | Edgar Huber | Christa Huber-Winter  
**petek, 7. maja 2021 – sredo, 30. junija 2021**  
Atelier Huber: Hans-Mauracher-Straße 71, 8044 Graz



# Odprtje najmanjše grajske galerije na svetu



© Ervin Matevžič

## Grad Bogenšperk, Šmartno pri Litiji, Ljubljana

Renesančni grad #Valvasor #vinska klet #kulinarika #narava #prosti čas #pohodništvo

[www.bogensperk.si](http://www.bogensperk.si) | [info@bogensperk.si](mailto:info@bogensperk.si)



## Motoristična sezona

Avtor članka: Danijel Stanojevič, pomočnik komandirja PP Litija

**Ob začetku motoristične sezone, ki se je začela spomladi, je asfaltna površina še vedno hladna in kot takšna ne omogoča optimalne prijemljivosti pnevmatik. Prav tako pa je zima na voziščih lahko pustila posledice kot so udarne jame. Motoristi se naj zavedajo, da njihove sposobnosti obvladovanja motornega kolesa najverjetneje še vedno niso na ravni tistih iz prejšnjih let, zato je priporočljivo, da se ustrezno pripravijo na motoristično sezono.**

Nekaj koristnih nasvetov:

- Pred vožnjo preverite zračni tlak v pnevmatikah in jih pri prvih kilometrih vožnje primerno ogrejte.
- Pri vožnji dosledno uporabljajte zaščitno motoristično čelado (priporočljivo je v svetlih barvah). Pravilno si jo zapnite, prav tako pa je pomembno, da je vizir čist, saj omogoča potrebno vidljivost.
- Pri vožnji uporabljajte oblačila s ščitniki.
- Ker je motorno kolo ozko, vas pri ve-

čji hitrosti drugi udeleženci v cestnem prometu hitro lahko spregledajo, zato naj bo vaša hitrost primerna okoliščinam, da vas bodo drugi pravočasno opazili, vi pa njih.

- Na motornem kolesu imejte vedno prižgane luči in nosite zaščitna oblačila s čim več odsevniki. Nosite tudi odsevni brezrokavnik.
- V prvih minutah deževja hitrost in način vožnje še posebej prilagodite.
- Če vaše motorno kolo nima zavornega sistema ABS, na spolzkem vozišču ali v dežju ne zavirajte na talnih označbah.
- Izogibajte se asfaltiranim površinam, na katerih je razlito olje, posut pesek in podobno.
- Pri vožnji skozi levi ovinek se odmaknite od ločilne črte na sredini vozišča.
- V idealnih pogojih je reakcijski čas 0,6 do 0,8 sekunde, v cestnem prometu v povprečju 1 sekundo, pri nezbranem ali utrujenem vozniku pa že 2 sekundi ali več.
- Zavorna pot do ustavitve je pri hitrosti 100 km/h 40 metrov. Pot ustavljanja je seštevek reakcijske in zavorne pot.
- Če ste uživali alkohol, mamila, psihoaktivna zdravila ali ste utrujeni, ne vozite!

Glavni vzroki najtežjih prometnih nesreč motoristov je prevelika hitrost, odvzem prednosti in vožnja motornega vozila pod vplivom alkohola.

Vsem voznikom enoslednih motornih vozil svetujemo naj bodo predvsem izjemno previdni, hitrost vožnje pa naj prilagodijo razmeram na cesti. Prav tako svetujemo voznikom drugih vozil, da naj vozijo previdno, pri čemer naj bodo pozorni tudi na motoriste.

Vir: [www.policija.si](http://www.policija.si)

### ZAVARUJTE SE PRED VLAMI V STANOVANJSKE HIŠE, STANOVANJA IN VOZILA

Lastnikom stanovanj, stanovanjskih hiš in vozil!

Policisti in kriminalisti **svetujemo**, da ob odhodu od doma preverite, ali so vsa vrata in okna dobro zaprta in zaklenjena. Vrednejše predmete shranite na varno mesto. Poprosite znance, sosede, ki jim zaupate, naj med vašo odsotnostjo popazijo na vaše stanovanje, dnevno praznijo vaš poštni nabiralnik in podobno. Poskrbite, da vaš dom ne bo kazal znakov, da vas ni (ne puščajte vidnih sporočil, da ste kam šli, ne puščajte ključev v poštnem nabiralniku, pod predpražnikom in podobno, ne zastirajte oken z zavesami, polkni ali roletami). Lastnikom podjetij svetujemo, da med odsotnostjo ustrezno zavarujete svojo lastnino in tako poskušate preprečiti morebiten vlom. Že najmanjše samozaščitno ravnanje (močna ograja, varnostne ključavnice, zaklenjeni prostori, zaprta okna in vrata, primerna



osvetlitev, občasna prisotnost, alarmne naprave) lahko odvrne morebitnega vlomilca od vloma in prepreči drugo škodo. Če ostanete doma, pa zaklepajte vrata in ne odpirajte vrat neznanecem.

Pozornost je potrebno posvečati na tatvine iz stanovanjskih hiš, ki jih organizirane skupine storilcev izvršujejo na posebno predzren

način. Storilci se starejšim oškodovancem predstavljajo za delavce raznih služb (Telekom, Telemach) in jih zvabijo stran od hiše, s pretvezo, da bodo izvedli ogled območja za izkopavanja in postavitve komunalnih, električnih ali telekomunikacijskih napeljav. V tem času sotorilci pregledajo hišo ter ukradejo vrednejše predmete - denar, nakit, orožje.

Posebej opozarjamo, da v vozilih na vidnih mestih ne puščate torbic, aktovk, denarnic in drugih vrednih predmetov. **Svoja vozila primerno zavarujte.**

**Občanom svetujemo, da v kolikor postanejo žrtev kaznivnega dejanja, naj takoj obvestijo policijo na številko 113 ali najbližjo policijsko postajo.**

## Točka za starejše

Avtorica članka: Anita Molka

**26. marec 2021 – Razvojni center Srca Slovenije se že vrsto let zavzema za kakovostnejše življenje starejših, zato se vključuje v evropske projekte, ki to spodbujajo. Takšen projekt je tudi EU\_SHAFE, ki naslavlja pametna, zdrava in starosti prijazna okolja. Najpomembnejši rezultat izvedenih aktivnosti je vsekakor priprava skupnega projekta za starejše »Vzpostavitev modela in storitev za pomoč starejšim na domu – Točka za starejše«, ki je bil na LAS razpisu tudi potrjen konec marca 2021.**



**RAZVOJNI CENTER  
SRCA SLOVENIJE**

DEVELOPMENT CENTRE  
OF THE HEART OF SLOVENIA

**EU\_SHAFE**  
Interreg Europe

V okviru EU\_SHAFE so bila organizirana že **tri srečanja** za organizacije, ki v Srcu Slovenije delujejo na področju skrbi za starejše. Predstavljene so bile **evropske dobre prakse na temo bivanja in socialnega vključevanja**, poudarek pa je bil na potrebah lokalnega okolja. Na prvem srečanju se je že izvedla delavnica za oblikovanje skupne projektne ideje za prijavo na LAS razpis in glede na zaključke vseh srečanj je Razvojni center Srca Slovenije organiziral delavnico za vse potencialne partnerje bodočega projekta iz vseh občin LAS območja. Srečanje je potekalo 26. avgusta 2020 v Dolu pri Ljubljani, kjer je **Zavod Oreli** iz Kamnika predstavil okvirno projektno idejo, ki izvira iz njihovega znanja, izkušenj in delovanja na območju občine Kamnik.

Glede na vse zbrane informacije, pobude, predloge in dobre prakse projekta EU\_SHAFE je Razvojni center Srca Slovenije pričel s koordinacijo priprave vloge na LAS razpis. Cilj je bil, da je en partner iz vsake občine LAS z namenom zajema celotnega območja. K partnerstvu so pristopili **Občina Litija, Občina Lukovica in Društvo upokojencev Šmartno pri Litiji**, vodilni partner projekta

pa je LAS Srce Slovenije, ki je tudi pripravljavljav vlogo. Zunanji izvajalec projekta je Zavod Oreli iz Kamnika, saj lahko njihov že delujoč sistem za pomoč starejšim na domu nadgradimo in ga prenesemo v ostale občine LAS Srce Slovenije.

Projekt bo omogočil prenos znanja in praktičnih izkušenj skozi predavanja in delavnice. Za vsako partnersko občino se bo pripravila strategija razvoja storitev za starejše na osnovi izvedene analize obstoječega stanja in zelenega končnega stanja, kar bo podlaga za aktivno izboljšanje obstoječih storitev in uvajanja novih. Vzpostavile se bodo **tri točke za starejše**, ki bodo nudile posamezne storitve (svetovanje, pomoč na domu), **mreža sodelujočih organizacij in mreža prostovoljcev**. Skupščina LAS je 25. marca 2021 **projekt »Točka za starejše« potrdila**. Po dokončni potrditvi projekta s strani Agencije RS za kmetijske trge in razvoj podeželja se bo projekt izvajal v letih 2021 in 2022.

Naslednja aktivnost projekta EU\_SHAFE je srečanje deležnikov v maju 2021, na katerem bodo predstavljene evropske dobre prakse na temo komuniciranja in informiranja.



Srečanje s potencialnimi partnerji projekta za starejše, Dol pri Ljubljani, 26. 8. 2020



# Iz dela OZRK Litija



Avtorica članka: Danica Sveršina

**Pregledali smo materialne zaloge v skladišču in pričeli dodatno zbirati sredstva za nabavo manjkajočih prepotrebnih materialnih in prehranskih dobrin, s katerimi bomo lahko nemoteno pomagali socialno in materialno ogroženim družinam, ki so jim te dobrine nujno potrebne.**

S številnimi aktivnostmi Območno združenje Rdečega križa Litija pomaga, kjer le more. Prejeli smo prošnjo g. Cerarja za finančno pomoč pri obnovi stanovanjske hiše. G. Branko živi z dvema nepreskrbljenima otrokoma, dohodke predstavljajo nizka pokojnina in otroški dodatki. Za pomoč smo zaprosili RKS, na katerem so iz sklada solidarnosti

odobrili finančna sredstva v višini 1.200,00 € za obnovo hiše in dodatni sobi za otroke.

V začetku januarja je ge. Nini iz Gobjnika zagorela hiška. V RKS Območnem združenju Litija smo takoj pristopili k zbiranju sredstev za pomoč pri obnovi. Rdeči križ Slovenije je iz Sklada solidarnosti namenil 2.500 € za obnovo. Pri zbiranju sredstev so se odzvali krajanji KS Gabrovka (Moravče, Tlaka, Ravne, Klanec, Gabrovka, Moravska Gora, Brezovo, Gobjnik, Gabrska Gora, Tihaboj, Brglez, Pečice, Lukovec, Kamni Vrh, Vodice, Kumpolje, Brezje, Podpeč, Okrog in Čateška Gora, Hohovica, Javorje, Nova Gora). Veliko je bilo tudi ostalih donatorjev.

V petek, 9. 4. 2021, smo obiskali go. Nino. Predali smo ji ček za 2.500 € (Sklad solidarnosti RKS) in ček z vsoto 12.854,20 € (donatorji in krajanji KS Gabrovka). Hvala vsem, ki ste kakorkoli pomagali pri obnovi hiše.

Aktivno smo se vključili tudi v zbiranje sredstev v akciji »Klišjeva dobrodela štrikalnica«, zbrana sredstva, ki so jih nakazovali licitatorji, so namenjena za pripomočke de-



lovne terapije in za stanovalce, ki potrebujejo pomoč.

Krvodajalstvo, ki sodi med najpomembnejša poslanstva RKS, sloni na prostovoljnih oziroma darovalcih krvi. RK Slovenije že leta skrbi za samozadostnost Slovencev pri oskrbi s krvjo. V letu 2021 bomo organizirali tri krvodajalske akcije. Prve krvodajalske akcije, ki je bila v OŠ Gradec, se je udeležilo 163 krvodajalcev.

## Ustvarjalni natečaj Društva Univerza za tretje življenjsko obdobje Litija in Šmartno na temo Kozlovska sodba v Višnji gori



**Društvo Univerza  
za tretje življenjsko obdobje  
Litija in Šmartno**

**Leto 2021 je Vlada Republike Slovenije na predlog Občine Ivančna Gorica razglasila za leto Josipa Jurčiča, saj se spominjamo 140. obletnice njegove smrti. Bil je ena od osrednjih kulturnih in političnih osebnosti druge polovice 19. stoletja.**

Tako bodo na lokalni kot državni ravni preko celega leta potekale različne kulturne dejavnosti v počastitev Jurčičevega leta.

Kot ustvarjalci, rokodelci ... bomo prispevali delček v mozaiku praznovanj tudi mi, saj smo se odločili povabiti vse starejše od 18 let (zgornje starostne meje ni) ne glede na kraj bivanja, da se nam pridružite in na temo KOZLOVSKA SODBA V VIŠNJI GORI upodobite vse, kar se upodobiti da.

Vsebinsko nam ponuja nešteto izzivov, da v različnih tehnikah (kvačkanje, pletenje, klekljanje, vezenje, šivanje, rezljanje, oblikovanje ...) in materialih (papir, krep papir, blago, filc, volna, les, perlice, kovina, glina ...) izrazimo svojo kreativnost. Pridružite se nam, veseli bomo vašega sodelovanja.

**Prilagamo povezavi do radijske igre in besedila humoreske:**

<https://www.youtube.com/watch?v=NF8EHmZEcl8>,

[https://sl.wikisource.org/wiki/Kozlovska\\_sodba\\_v\\_Vi%C5%A1nji\\_Gori](https://sl.wikisource.org/wiki/Kozlovska_sodba_v_Vi%C5%A1nji_Gori).

**Pogoji za sodelovanje**

Na natečaju lahko sodelujejo fizične osebe v starosti od 18 let; zgornje starostne meje ni. Na natečaju ne smejo sodelovati osebe, ki so kakorkoli povezane z razpisom, člani ocenjevalne komisije ter njihovi ožji družinski člani.

Kandidati lahko pošljejo en izdelek ali zaključeno celoto z naslovom, poimenovanjem na Društvo Univerza za tretje življenjsko obdobje Litija in Šmartno, Parmova 9, 1270 Litija, po dogovoru je mogoč tudi osebni prevzem (051 438 236 – Milena). Priloženi morajo biti tudi kontaktni podatki: ime in priimek, naslov prebivališča, telefonska številka in elektronski naslov sodelujočega.

**Prijave na natečaj morajo biti poslane najkasneje do 31. 5. 2021.**

Izid natečaja, ki je odprt za vse ne glede na bivališče, bo razglašen v začetku junija 2021 v medijih in na prireditvi ob zaključku študijskega leta. Kandidati bodo obveščeni tudi po elektronski pošti. Vsi izdelki bodo predstavljeni na razstavi, na fb-profilu. Komisija bo izbrala pet najboljših del.

Milena Dimec



# Dan za spremembe

Avtorica članka: Nada Pintar

**Slovenska filantropija vsako leto 10. aprila obeležuje Dan za spremembe, ki se mu priključimo vse prostovoljske organizacije.**

Letošnje leto je potekalo pod geslom »Premagajmo osamljenost«, zato smo se na sestanku koordinatorjev Zasavja iz projekta Starejši za starejše odločili, da obiščemo oskrbovance v domovih za starejše in jim skušamo polepšati dan. V času covida-19 so bili najbolj izpostavljeni osamljenosti zaradi prepovedi obiskov svojcev. Na območju litijske in šmarske občine smo se povezali prostovoljci iz društev upokojencev Litija, Šmartno, Gabrovka in Dole ter skupaj obiskali Dom Tisje v Črnem Potoku in enoto doma v Litiji. Obisk v Domu Tisje Črni Potok in enoti v Litiji smo izvedli 17. 10. 2021.

Pripravili smo jim sporočila z lepimi in spodbudnimi mislimi, prinesli pomladansko cvetje in nekaj sladkarij. Obisk sta popestrila harmonikaš Dušan Kotar in kitarist Peter Pirc z ubranimi melodijami, skupaj pa smo zapeli tudi nekaj domačih pesmi. Namen našega obiska je v svojem govoru lepo predstavila Helena Perko iz DU Gabrovka. Vsi oskrbovanci so bili zelo zadovoljni in veseli, prav tako pa tudi vsi prostovoljci.

Po obisku Doma Tisje v Črnem Potoku smo se odpravili tudi v litijsko enoto doma. Tudi tam so bili zelo lepo sprejeti, vsi oskrbovanci pa navdušeni nad našim obiskom. Tudi tu smo jim predali naša sporočila, jih obdarili s cvetjem in sladkarijami. Za veselo vzdušje sta tudi tu poskrbela harmonikaš in kitarist, skupaj smo tudi zapeli, pa tudi zaplesali na varni razdalji. Na koncu smo jim obljubili, da bomo večkrat ponovili takšno obliko druženja, ker smo jih na ta način zelo osrečili.

Osebe Doma Tisje nas je na obeh lokacijah lepo sprejelo in organiziralo srečanje na prostem, kjer so nas oskrbovanci lahko spremljali, prav tako pa so nas tudi lepo postregli, za kar se jim iskreno zahvaljujemo.



# Srečni smo, da uživamo privilegij bivanja na podeželju



Avtorica članka: Mojca Hauptman

**V Društvo za razvoj podeželja LAZ smo vključeni posamezniki, ki nas zanima izboljšanje življenja na podeželju. Srečni smo, da uživamo privilegij bivanja na podeželju. Lepote naših krajev delimo z izletniki, pohodniki, turisti, počitnikarji, ki nam predstavljajo odjemalce za izdelke in storitve iz dopolnilnih dejavnosti domačij. Uživamo zdravo hrano, ki smo jo pridelali sami ali kupili pri sosеду. Imamo vse, »kar imajo veliki«. Imamo kvalitetno družbeno, socialno in bogato kulturno življenje. Naši otroci so umirjeni in zadovoljni, družijo se v skupnih prostorih krajanov, ki smo jih uredili v vaseh. Gojimo dobre sosedske odnose. Naše vrednote so torej zdravo, kakovostno življenje na podeželju, aktiven doprinos posameznika k razvoju lokalne skupnosti in odprtost za sodelovanje in mreženje v širši skupnosti in EU.**

V jeseni 2020 smo v organizaciji Društva za razvoj podeželja LAZ izpeljali delovno akcijo. Očistili smo del zaraslega grmovja okoli cerkve svete Magdalene v Gradišču pri Litiji. Ker želimo, da se območje okoli cerkve res lepo uredi, smo v marcu 2021 ponovno združili moči in še dodatno očistili okolico. V akcijo se je vključilo 33 prostovoljcev iz Jablaniške doline, ki jim je mar za ohranitev podeželske krajine. Vsake roke so prišle prav. Še posebno smo veseli, da je za delo poprijelo veliko število mladih, ki so na ta način



Foto: Andrej Drnovšek

pokazali, da so ponosni na dediščino, ki so nam jo predali naši predniki.

Ob tem pa se je izkazalo, kako pomembni sta za ljudi druženje in ohranjanje socialnega stika, ki nam ga v teh časih primanjkuje. Kljub težkemu in napornemu delu so med prostovoljci rasli pozitivna energija, smeh, prepevanje. V imenu organizatorja, Društva LAZ, hvala vsem, ki ste se na kakršen koli način priključili akciji. Hvala družini Kremžar T. za pogostitev ob zaključku.



# Želje in načrti MePZ Zvon Šmartno pri Litiji



Avtorica članka: Katarina Kragelj

**»Pesmi so rože na zimskem oknu, rože ljubezni tihe ...«, je zapisal Andrej Grabar v eni od svojih pesmi, ki jo je naš zbor včasih prepeval. Pogrešamo jih, pesmi, sproščena druženja, koncerte, tiste lepe čase ... nekoč.**

Pevsko društvo Zvon je v svoji dolgoletni zgodovini kar nekajkrat prenehalo z delovanjem zaradi različnih vzrokov, mislim pa, da je sedanjí vzrok edinstven. Jeseni 2020 smo prenehali s prepevanjem in sedaj samo čakamo. Na daljavo smo izvedli občni zbor, naredili načrt, stike vzdržujemo po računalniku, telefonu, ob ključnih srečanjih. In se pogrešamo ... delimo skrbi, žalost, veselje in upamo ... Kako dolgo še? Pred nami je druga polovica koledarskega leta, upanja na izvedbo našega pomladnega koncerta ni več. Upamo pa na izvedbo našega vsakoletnega pevskega vikenda v avgustu. To naj bi bil naš začetek nove pevske sezone, v kateri bomo, upamo, končno izvedli koncert ob 130-letnici delovanja Pevskega društva

## Še smo tu

Avtorji članka: Zaposleni doma CŠOD Čebelica

*Smo punce vesele v Čatež prispelle.  
Lepo smo se imele, zato smo vesele.  
So mame doma jokale, ko so nam perilo prale  
in ga v kovčke phale.  
Smo tudi pižame v kufre si dale, da bi v njih plesale  
in vam pesmico prebrale.  
Smo še čokolado, žvečilne in bonbone zraven dale,  
da bi slovo od doma laže prestale.  
Škoda, da mamine pečenke nismo s sabo vzele,  
pa tudi kakšnega kosa potice bi bile zelo vesele.  
V sobo bi se zaprle in v miru vse same požrle.  
Smo v Čatežu kar nekaj dni, pa nam grozi,  
da v bazen ne bomo šli, zato pa smo okolico spoznali,  
cerkev obiskali in šotorom kline zabijali.  
Za sobe sami smo poskrbeli,  
saj mam in čistilk s sabo nismo vzeli.  
Ko pa domov se bomo vrnile,  
Čateža ne bomo nikoli pozabile.*

Takole so pred mnogimi leti ob slovesu od CŠOD doma Čebelica na Čatežu zapisala dekleta gostujoče šole. V novembru 2021 smo praznovali že petindvajsetletnico obstoja centra, ki pod svoje okrilje sprejema vse od vrličkarjev do srednješolcev in jih popelje v svet, ki je današnji mladini čedalje bolj tuj in nenavaden. Svet, ki nam nudi obilo možnosti za učenje, raziskovanje, ustvarjanje, gibanje in sproščanje. Dom je že od sredine oktobra zaprt, zato obletnice nismo obeležili s praznovanjem, pač pa smo ta čas namenili obogatitvi in prevetritvi naših programov ter urejanju in obnovitvi prostorov. Zaposleni pa že nekaj časa pomagamo na šolah, ki imajo zaradi COVID-situacije težave s kadrom.

Naša velika želja je, da bi se zdravstvena slika čim prej obarvala v barvo, ki omogoča nastanitev gostov in s tem sprejem učencev. Že sedaj pa vabljeni, da svojo nadobudno mladež prijavite na polletne aktivne počitnice Čateške dogodivščine in Angleščini naproti, med katerimi bomo s pestrim naborom dejavnosti pričarali poučne, ustvarjalne, sproščujoče športno-zabavne počitnice. Več na spletni strani [www.csod.si](http://www.csod.si), na kateri si ob kliku na izbrani termin počitniškega tabora doma Čebelica, lahko preberete informacije o programu.



Zvon, 17. 2. 2018

Zvon v Šmartnem pri Litiji. Naša zborovodkinja Marija Celestina ima že dolgo pripravljen program za koncert in obetajo se nam nova oblačila. Pevke in pevci se veselimo vsakega dogodka. Z veseljem in navdušenjem bomo pozdravili tudi vsako novo pevko ali pevca, ki bi se nam želel pridružiti, ker vemo, da je v našem malem kraju petje doma in da so med nami ljudje, ki bi jih bili v zboru resnično veseli.





# Potomka – cepič najstarejše trte tudi v Šmartnem

Avtor članka: VD ŠTUC Šmartno

**Pobuda in sodelovanje županov šmarske in mariborske občine ter Vinogradniškega društva Štuc Šmartno in župnije Šmartno pri Litiji sta pripeljala do zaključka projekta posaditve potomke najstarejše trte žametne črnine – modre kavčine z mariborskega Lenta – na župnijski vrt v Šmartnem. Potomka najstarejše vinske trte je darilo Mestne občine Maribor Občini Šmartno pri Litiji.**

Ideja o posaditvi potomke najstarejše trte je v lanskem letu stekla med županoma Šmartnega pri Litiji, g. Rajkom Meserko, in Maribora, g. Aleksandrom Sašo Arsenovičem. K projektu je šmarski župan pritegnil Vinogradniško društvo Štuc Šmartno, ki je za najprimernejšo lokacijo v središču Šmartnega, v dogovoru z župnikom g. Markom Mohorjem Stegnarjem, določilo vrt poleg župnišča.

Hitro so v lanskem letu stekle aktivnosti, da se za tako spoštovano trto pripravi pogoje za njeno uspešno rast in razvoj.

V mesecu novembru, za občinski praznik Šmartnega pri Litiji, je bila brajda, ki sta jo izdelala člana Štuca, Lojze Prelogar in njegov oče, postavljena v župnijski vrt. Željo in namen, da bi potomko trte posadili na lanski občinski praznik, pa so preprečili protikoronski ukrepi.

Stekle so aktivnosti priprav in podpis pogodbe med občino, Štucem in župniščem, da bosta potomka trte in brajda imeli tudi pravnoformalno podlago.

Kljub nekaterim protikoronskim ukrepom



so nas prebujanje narave in poganjki trte primorali, da smo v petek, **23. 4. 2021**, ob spoštovanju in izvajanju vseh protikoronskih ukrepov organizirali sajenje potomke modre kavčine z mariborskega Lenta. Gošče dogodka je pozdravil predsednik Štuca Jože Zdražnik. S kratkimi nagovori pa so sajenje trte in prisotne pozdravili župan Občine Šmartno pri Litiji g. Rajko Meserko, predsednik ZDVD g. Miran Jurak, skrbnik najstarejše trte v Mariboru g. Stane Kocutar in župnik šmarske župnije g. Marko Mohor Stegnar.

Skrbništvo za razvoj in vzdrževanje trte je prevzelo Vinogradniško društvo Štuc Šmartno. Vsekakor bo brajda s posajeno potomko najstarejše trte v ponos Štucu in vsem krajanom, ki si že sedaj lahko ogledajo pomembno prelepo pridobitev za Šmartno.

Poleg zgoraj omenjenih aktivnosti je VD Štuc Šmartno v letošnjem letu ob priliki

odprtja nove kleti VD Čatež pod Zaplazom zakupilo vitrino, ki smo jo lepo aranžirali z miniaturno brajdo in založili z vini našega društva. Društvo bo imelo ključ od kleti in vitrine, tako da bodo naši vinogradniki, ki se bodo v kleti najavljeno ogledali, lahko pokušali naša vina ali vina VD Čatež.

V letu 2020 je bilo VD Štuc Šmartno vključeno v sodelovanje s TD Polšnik in Mizarstvom Kos. Zaključen je bil projekt Lesarius – lesarski muzej na Preski pri Polšniku, ki je bil financiran iz sredstev za program razvoja podeželja. Žal je tudi otvoritev muzeja fizično preprečil COVID, smo pa to izpeljali elektronsko preko zooma. Muzej je res vreden ogleda, zato vljudno vabljeni.

Vinogradniško društvo Štuc Šmartno se zahvaljuje vsem, ki so kakorkoli pomagali pri izvedbi projekta umestitve brajde s potomko najstarejše trte v Šmartnem.

# Čistilna akcija – Očistimo Kostrevnico!

Avtorica članka: Tamara Zaletelj

**V soboto, 27. 3. 2021, je KS Kostrevnica v sodelovanju s Športnim društvom LiK in PGD Kostrevnica organizirala čistilno akcijo »Očistimo Kostrevnico«. Akcija je bila nazadnje izvedena leta 2012, zato smo se letos odločili, da po devetih letih dogodek ponovimo. V petih urah se je nabralo več sto kilogramov smeti, ki smo jih s pomočjo KSP Litija odpeljali na zbirno mesto. Del finančnih sredstev za nakup vrečk, rokavic in malice je priskrbel Občina Šmartno pri Litiji, preostanek pa je sofinancirala KS Kostrevnica.**

Akcije, ki je potekala v manjših skupinah v skladu z ukrepi NIJZ, se je udeležilo več kot 40 udeležencev, od tega je bilo ogromno mladih in otrok.

Po koncu čistilne akcije smo udeležence pričakali z malico. Vsi skupaj smo bili zadovoljni z opravljenim, zato smo sklenili, da se



Foto: Gašper Možina

naslednje leto zopet vidimo.

KS Kostrevnica se zahvaljuje vsem sodelujočim za pomoč pri organizaciji dogodka ter udeležencem za uspešno izvedbo le-tega.



## IGRA - sudoku

8			2	4		6		
			6	3	5	9	7	
	5				1		4	
		1	3		9	5		
		5	7			3	2	
6		3						1
			1	2		8		
9								2
3		8		7			5	

	4		9		1			8
9		1				4	3	
		3		6				
2			3	5		8	4	
		6	1	7		3		
3								6
7	5						8	
		4	8		7		1	
			4	2		9	6	

Sudoku je logična uganka, katere cilj je zapolniti kvadratno mrežo velikosti  $9 \times 9$ , s števili od 1 do 9. Vsako število se lahko pojavi točno enkrat v vsakem stolpcu, vsaki vrstici in vsakem manjšem kvadratu velikosti  $3 \times 3$ . Srednja težavnost.

## Negovalni salon Dotiki lepote

Avtor članka: Negovalni salon Dotiki lepote

**Negovalni salon »Dotiki lepote« je veliko več kot le center za razvajanje. V njem boste našli vse, kar potrebujete za lepoto in nego vašega telesa. Z večletnimi izkušnjami doma in tujini ter s pomočjo vrhunske kozmetike bomo poskrbeli za Vašo lepoto in dobro počutje.**

V salonu nudimo tudi številne novosti na področju oblikovanja telesa z lesenimi valjčki za izvedbo maderoterapije, izvajamo tudi anticelulitne masaže, masaže z vročimi kamni ter športne masaže.

Novost, ki jo nudimo na področju urejanja obrvi, je laminacija obrvi – zelo priljubljena metoda oblikovanja obrvi s serumi, ki dlako omehčajo, da jo lahko počesemo v zeleno smer in obliko.

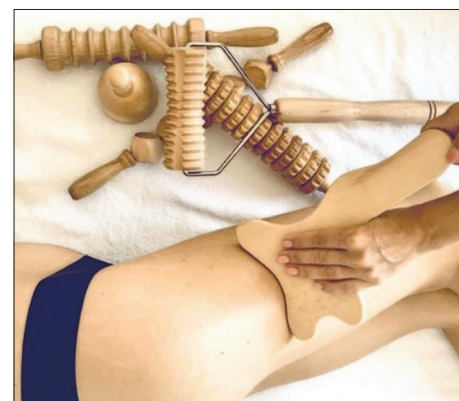
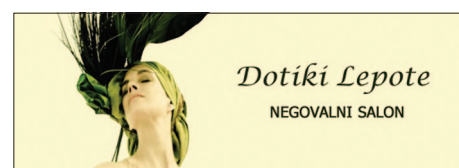
Poleg vsega že naštetega v salonu izvajamo tudi nego obraza, pedikuro, manikuro



(klasično manikuro, permanentno lakiranje ter podaljševanje nohtov), depilacijo, nudimo vam tudi obisk solarija, možen je tudi nakup darilnih bonov.

V našem salonu vam poleg širokega nabora storitev nudimo tudi nakup kozmetičnih izdelkov za domačo uporabo.

Svoj termin si zagotovite na telefonski številki 030 334 433!



### ZAHVALA

V 95. letu starosti nas je zapustila naša draga mama, stara mama, prababica, sestra, teta, tašča in sosedka

### JOŽEFA PERME

(20. 9. 1926–18. 3. 2021) iz Podrož.

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za izrečeno sožalje, sveče, cvetje in svete maše.

Zahvala osebju Doma Tisje, oddelka Vrtnice za vso skrb in nego naše drage mame.

Hvala pevcem Okteta Valvasor za zelo občuteno zapete pesmi in pogrebni službi KSP Litija.

Zahvaljujemo se gospodu Vinku Malovrhu za obred slovesa in sveto mašo.

Hvaležni smo vsem, ki ste našo mamo spoštovali in jo boste ohranili v lepem spominu.

Vsi njeni



### ZAHVALA

### TONČKA JANČAR

1949–2021

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo za izrečeno sožalje, tople besede, darovano cvetje in sveče ter vso podporo. Hvala vsem, ki ste se na kakršenkoli način spomnili nanjo in jo pospremili na njeni poslednji poti.

Hvala pogrebni službi KSP Litija, kvartetu Pihalnega orkestra Litija,

Minki za lepe poslovilne besede ter gospodu župniku.

Posebna zahvala gre kolektivnu Doma Tisje, še posebej enoti Lokvanj.

Vsi njeni

*Spomini so kot iskre,  
ki pod pepelom tlijo,  
a ko jih razgrmeš,  
vedno znova zažarijo.*  
– J. W. Goethe



# Ob 380-letnici rojstva Janeza Vajkarda Valvasorja (1. del)

Avtor članka: dr. Jernej Kotar

**Slavni kranjski polihistor se je rodil konec maja 1641 v Ljubljani očetu Jerneju Valvasorju in materi Ani Mariji, rojeni Ravbar. Točen datum rojstva ni znan, ohranjen pa je podatek, da je bil krščen 28. maja.**

Janez Vajkard je na svet prišel kot dvanajsti od njegovih sedemnajstih otrok, oče pa jih je imel še sedem iz prvega zakona. Otroštvo je preživel na družinskih gospostvih Medija in Gamberk pri Izlakah ter v Ljubljani, kjer je obiskoval jezuitsko gimnazijo. Po končanem šolanju se ni odločil za nadaljevanje izobraževanja na eni izmed evropskih univerz, temveč se je odpravil na mladostna potovanja, ki so skupaj trajala več kot deset let. Iz njegovih poznejših zapisov izvemo, da je bil na Nemškem, Angleškem, Danskem, Francoskem, Španskem, v Italiji in Afriki.

Najpozneje jeseni 1671 se je vrnil v domovino in se lotil iskanja primerne neveste. To je bila še neštirinajstletna Ana Rozina Graffenweger s Slatne nad Šmartnim pri Litiji, kjer sta zakonca prvih nekaj mesecev po poroki julija 1672 tudi živela. Samooklicani baron Valvasor ni bil ravno premožen, je pa bila družina njegove mlade žene. Prav po zaslugi njene dote je lahko septembra 1672 kupil gradove Bogenšperk, Črni potok in razvaljeni Lichtenberk ter naslednji dve desetletji razvil raziskovalno, zbirateljsko in založniško dejavnost. Denarja mladoporočenca za nakup treh gradov in relativno skromne pripadajoče posesti nista imela dovolj, zato sta poravnala le polovico kupnine, preostanek pa naj bi v naslednjih letih postopno odplačala. To so korenine polihistorjevih finančnih težav, ki so nazadnje povzročile njegov finančni polom.

Pozno poleti se je Valvasor s Slatne preselil na Bogenšperk in nastopil vlogo zemljiškega gospoda. Podložne kmetije je imel v bližnji okolici, zlasti v Kostrevniški dolini in okoliških hribih. Posest je bila dokaj skromna in mu ni omogočala razkošnega življenja in gojenja številnih konjičkov. Posledično je kmalu zabredel v dolgove, ki se jih do smrti ni mogel rešiti. Bogenšperk mu je služil kot dom in izhodišče za nešteta potovanja na raz-



lične konce Kranjske in v tujino. Z njih ni prinašal le novega znanja, temveč tudi zanimive predmete, ki jih je shranjeval v gradu in tako ustvaril prve muzejske zbirke na Slovenskem. Po pripovedovanju v Slavi vojvodine Kranjske je imel veliko matematičnih pripomočkov, a najbolj zavidanja vredna je bila knjižnica, tedaj ena največjih v slovenskem prostoru. Za uredništvo svojih načrtov je ustanovil grafično delavnico za tisk bakrorezov, t. i. bakrotiskarno. Delovala je od aprila 1678 do približno srede osemdesetih let, v njej pa je ustvarjala vrsta domačih in tujih umetnikov. V le nekaj letih je Valvasor v njej natisnil grafike za sedem knjig ter nekaj zemljevidov in drugih danes izgubljenih tiskov.

